

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Narožnina letno 60 Din. za tuzemstvo 80 Din. Član sekcije J. U. U. plačajo let s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. tek. rač. 11.153. Telefon 3173

Družina

Čez nekaj dni se bodo zaprla šolska vrata in učiteljstvo bo za dva meseca oproščeno vsakodnevnih služb v razredu — po celoletnem delu, ki ga je posvetilo mladini in državi. Šolarji bodo preživeli počitnice v okolju doma, na polju in ob vodi, da se naučijo sonca, učiteljstvo — mlajše — bo pa tudi odhitelo na svoje domove, kjer bo razgibalo svoje misli ob tplem materinem srcu po dolgih samotnih dneh, ki so jih preživeli v oddaljenih in zapuščenih krajih.

Tako so počitnice čas, ko se snidejo otroci s starši in za kratek čas zažive življenje iz otroških let, v topli in prirčni domačnosti. V domovih zavladala ona od vekov opevana družinska sreča, od katere ni večje v svetu.

Starejšim učiteljem se bodo vrnila iz mest otroci, ki tam študirajo, pozabljene bodo za hip težave enih in drugih od enega samega radostnega trenutka: svidenja otrok s starši.

Saj je družinska sreča največja; od pravekovi je bila navdih velikim umetnikom, je zapisana v vseh verah sveta, potrjena s čiščenjem božje družine, je cilj vseh življenjskih nastopajočih mladeničev in mladenk, izvira iz časov stvaritve sveta, ko sta bila dana na svet prva dva človeka in jima je bila izročena zemlja v last, da jo oplodita z delom svojih rok in uživata njene dobrine!

Družina je stvorila temelj velikim državam, krepka rast družin je ustvarila slavno zgodovino mnogih držav, s propastjo družin so izginile z zemeljskega površja države in narodi. Družina je izvor vse moralne sile vsakega naroda, iz družine potičejo vse vrline in slabosti posameznikov in narodov, njen napredek je napredek naroda in moralni ali ekstenziven padci družine so istočasno propast naroda.

Družine sestavljajo družbo, in kakršne so stanice, iz katerih družba obstoji, taka je družba. Ni si mogoče misliti izboljšanja morale v narodu, dokler ne pronikne zdrav duh v družine in ni mogoče doseči zdrave in moralne družine, dokler za to niso dani pogoji.

Mnogi duševni velikani drugih narodov se zavedajo tega usodnega zraza družine z narodom in s človeštvom sploh, zato je njihova skrb namenjena prvenstveno družini, njenemu obstoju, da se tako narodu zagotovi duševno in telesno zdrav naraščanje, ki bo umsko sposoben in telesno dovolj močan, da bo prenesel vse napore pri ustvarjanju novih vrednot, za katerimi streme podedinci in narodi, zavedajoč se, da je to najvišji cilj in poslanstvo človeka na zemlji.

Tako vidimo, da so v neki bližnji državi uvedli češčenje krvi, rase in družine, kar kaže samo pretirano skrb za narod in njegovo bodočnost. To in razne poročne nagrade in javne dote in prispevki za otroke — v svetu, so dokaz, da se drugod mnogo volje posveča in stvarno pomaga družinam.

Tudi v naši državi je mnogo odličnih poznavalcev moralnih odlik, ki potičejo iz družine, imamo visoke cerkvene in posvetne funkcionarje in zasebna društva, ki se bore za moralni dvig družin. Proslavljamo matere in se navdušujemo nad deco, čitamo zanosne govore, a stvarno stanje družin je, da naš narod moralno pada, radi slabih gmotnih razmer.

Resnica je, da je vse to privatno iniciativno delo posameznikov in društev vršeno v najboljši volji, da se družinam istinito pomaga, a da ostane vse prizadevanje teh idealistov samo papirnata akcija, je vzrok nerazumevanje in brezbriznost onih, ki jim skrb za družino pripada po položaju, ne kot privatno udeleževanje, ampak kot javna, narodu odgovorna služba in dolžnost.

V težkih dneh, ki pridejo nad narod, zmognejo so prenesti družine tudi največje žrtve, vedoč, da je to potrebno, a težko narodu, kadar taka nujnost ne obstoja, a žive deli naroda v nenormalnih gmotnih razmerah, ne po lastni krivdi in ne iz splošnih državnih potreb, temveč po volji neznanih činiteljev.

Kadar se javlja v gospodarskem življenju naroda povečana delavnost, kadar se veča izvoz z vsakim mesecem in poročajo časopisi o splošni trgovski razgibanosti in višjih dohodkih, kakor so bili predvideni, ko se gradi težka industrija in uživa tuj kapital krasne olajšave in prednosti, ter cene živilom neprestano rasejo — tedaj moramo iskati vzrok nenormalnih naših gmotnih razmer ne v državi nujnosti, temveč v volji neznanih činiteljev.

V družbi drugih stanov tudi učiteljski stan vrši svoje delo. Razmere mu dajejo posebno obilje, kar je vzrok srditih in kričnih napadov na stan. — Učiteljstvo točno razume svojo službo in svoj stanovski odnos do družbe in vsega javnega življenja. S kričnimi udarci mu ne bo mogoče streti niti ponosa, niti popolnoma zavreti njegovo delo. Bodočnost bo dala priznanje njegovemu delu. Žrtve bodo osvetlile sedanjo dobo.

Učiteljstvo v svojih upravičenih zahtevah ni uspelo. Sodeč po pisanju merodajnih časopisov je nastopilo v deželi blagostanje. S tem

Za zvišanje prejemkov

Deputacija predstavnikov uradniških organizacij pri g. banu

Vedno težji materialni položaj, v katerega prihajamo državni uslužbenci po zadnjem znižanju naših prejemkov, zlasti še spričo naraščajočega porasta cen življenjskim potrebščinam, je povzročil, da je članstvo posameznih organizacij istočasno in spontano zahtevalo od svojih vodstev novo akcijo za zvišanje prejemkov. Posamezne organizacije so sprejele spomenice, ki prikazujejo v kratkih obrisih materialno stanje državnega nameščenca in izražajo zahtevo takojšnjega povišanja plač.

Dne 8. maja t. l. se je zglasila pri g. banu deputacija, obstoječa iz zastopnikov sledečih organizacij: poštinih uradnikov, nižjih poštinih uslužbencev, finančnih uradnikov, železniških uradnikov, nacionalnih železničarjev in JUU. Deputacijo je vodil g. Nejc Sturm, preds.

ljubljske sekcije poštno-telegrafsko-telefonskih uradnikov. V svojem nagovoru je prikazal neznosno materialno stanje državnega nameščenca in njegove družine in potrebo, da pristopi kr. vlada takoj k rešitvi tega vprašanja. Prosil je g. bana, naj zastavi ves vpliv svojega visokega položaja, da se v spomenicah izraženi zahtevi podinih strok državnih nameščencev ugodi. Predstavniki organizacij so predali nato g. banu vsak spomenico za svojo organizacijo, na kar je g. ban v kratkem odgovoru izjavil, da pozna socialno stisko državnih nameščencev, ki so jim bili, zlasti nižjim, že ob redukciji leta 1935. znižani prejemki pod minimum. Obljubil je storiti vse, kar je v njegovi moči, da se položaj državnih nameščencev uredi.

Občni zbor Učiteljske samopomoči

Letošnji občni zbor US se je vršil v Ljubljani, dne 23. maja 1937. na II. mestni deški ljudski šoli na Cojzovem grabnu. Zadrudnik JUŠ iz Ljubljane in bližnje okolice so imeli ugodno priliko, da so prišli na občni zbor, izrazili svoje mnenje k raznim poročilom, zahtevali vsa potrebna pojasnila in se seznanili z zadrudnim poslovanjem in njegovimi uspehi v letu 1936.

Občnemu zboru je prisostvovalo 48 zadrudnikov. Če pomislimo, da ima naša zadruga samo v Ljubljani okrog 600 članov in da je zadrudna uprava poslala koncem aprila 1937. vsem članom-zadrudnikom tiskana vabila za občni zbor (z računskim zaključkom za l. 1936.), potem moramo reči, da se je premoženje zadrudnikov poslužilo svojih pravic, katere jim daje § 6. naših pravil. Za v bodoče prosimo večje udeležbe, saj mora zanimati vsakega člana, kako posluje zadruga, kakšne uspehe je dosegla, kakšne smernice ima za prihodnost itd.

Zadrudni načelnik tov. Iv. Kocijančič je točno ob 10. uri otvoril V. redni občni zbor. Po uvodnih formalnostih je pozdravil navzoče zborovalce in podal vdanostno izjavo Nj. Vel. kralju Petru II.

Obširno poročilo zadrudnega načelstva za l. 1936. je priobčil »Učiteljski tovariš« za 20. maja 1937. v štev. 40. Navzočim zadrudnikom je bilo to poročilo znano in niso zahtevali, da se ga prečita. Poročilo je bilo brez debate soglasno odobreno.

Zdi se mi potrebno, da opozorim vse zadrudnike na tiskano poročilo v omenjenem »Učit. tovarišu«. Če ga boste pazljivo prečitali, posebno še točko 5. Nekaj nasvetov zadrudnikom, potem si bo mnogo kateri zadrudnik prihranil precej denarja, zadrudna uprava bo pa občutno razbremenjena od mnogega in nepotrebnega pisarniškega dela. Nešteto-krat smo že sporočali zadrudnikom, da predpisuje poslovnik za podporni sklad posebne tiskovine za prošnje, da naj se za nje vpošlje 10 din v znakmah, da se brez znamk ne odgovarja, da naj prosilci ne stavijo v prošnje zneskov kar na 10.000 din, da je ta sklad socialna ustanova in ne posojilnica itd. Vse za- stonj! Nad 50 % prosilcev se ne zmeni za te predpise in naše prošnje, kar naprej slabi podporni sklad z nepotrebnimi stroški.

Kakor sem že prej omenil, je zadrudna uprava razposlala tiskani računski zaključek za l. 1936. (z vabilom na občni zbor) v zadnjih dneh aprila vsem zadrudnikom. Vsakdo je imel dosti časa in potrebnega razpoložjenja, da je kritično prečital računski zaključek in si zabeležil vse nejasne postavke. Tov. Kocijančič je na občnem zboru pojasnil sestavo računskega zaključka, primerjal razne postavke z onimi iz prejšnjih let in povedal vse ono, kar se mu je zdelo, da bi utegnilo zanimati navzoče zborovalce.

V debati so bila stavljena razna vprašanja: Zadrudnik tov. M. Vrbič je vprašal, 1. če se je premoženje podpornega sklada v l. 1936. zvečalo ali zmanjšalo, 2. kako je s starostnim podpornim skladom in 3. kateri so dani pogoji, da se uravnesijo s povišanimi cenami in s splošnim gospodarskim utripom uradniških prejemki, ki so bili radi obče državne nujnosti dvakrat občutno okrnjeni. Učiteljstvo je s tem izkazalo pravo pojmovanje socialne skupnosti.

Danes pa, ko vsi stanovi lezejo iz splošne krize, in se je ta beseda skoraj pozabila, a učiteljstvo prejema še vedno plačo iz dni najhujše stiske, vse lepe besede in napovedi ne morejo zbrisati vtisa krivice.

Kmalu bodo počitnice. Sestali se bodo otroci s starši, a nad veseljem svidenja bo ležala senca stiske in uboštva.

Duje Budak.

VSEBINA:

Družina.
Za zvišanje prejemkov.
Občni zbor Učiteljske samopomoči.
Naša mladina.
Kateri posli spadajo sedaj v kompetenco prosvetnih oddelkov banknih uprav.
Tečajji za učitelje kmetsko-nadaljevalnih šol in pripravljanih tečajev.
LISTEK: † Hilda Krušič. — Dr. Alfred Adler.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.
Razpisana učiteljska mesta.
Inozemsko šolstvo in učiteljstvo. — Novosti na knjižnem trgu.

III. Zadrudna uprava predlaga nov natis naših pravil. Pri tej priliki je potrebno, da vnesemo v nova pravila dosedanje tri odobrene spremembe, da pravila temu primerno preuredimo, to je vnesemo popravke v paragrafe in odstavke, kamor spadajo, da vstavimo za »Podporni sklad« in »starostno podporni sklad« nova paragrafa, da besedilo v pravih stilistično in pravopisno popravimo in da privedemo pravila za zadrudno knjižico. Z vsemi temi preuredbami pa bistveno prav nič ne spremenimo sedanjih pravil. Zadrudnik tov. Iv. Šmajdek nasvetuje, da naj z novim natisom pravil počakamo na sprejetje in izdajo novega zadrudnega zakona. Tov. predsednik pripomi, da ne vemo kdaj bo narodno predstavništvo v Beogradu odobrilo in sprejelo nov zadrudni zakon, pravila pa rabi zadruga kot sprejemni dokument vsak dan. Pri glasovanju je bil predlog zadrudne uprave soglasno sprejet.

K temu predlaga zadrudnik tov. A. Kecalj, da naj občni zbor pooblasti zadrudno upravo, da sme na morebitno zahtevo okrožnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani popraviti stilistične ali nebitne spremembe na pravih, da se dobi oblastvena odobritev. Predlog je bil soglasno sprejet.

IV. V pisni vlogi navaja zadrudnik prof. A. Sič, da je bil starostni podporni sklad ustanovljen v l. 1933. na njegov predlog, da posluje ta sklad od 1. julija 1935., da je premoženje tega sklada premahno in so obresti prenižke za oprostitve članskih vplačil večjega števila zadrudnikov, da izkazujejo denarni zavodi nizko obstojanje in da so sedanji denarni viri za ta sklad preneznatni. Da se okrepi starostni podporni sklad in ustvari dobrina za člane že v življenju, predlaga: »Zadrudna uprava naj v prihodnje pri izplačilu vsake posmrtnine odtegne 2 % te odbitke pa vlaga v starostni podporni sklad, da bo olajšav tega sklada deležnih čim prej in tem več najstarejših članov US.

V debati so se oglasili tov. Volavšek, Supančič, Kumelj in Debeljak, ki so se v bistvu strinjali s predlogom. Glede odbitkov je predlagal tov. Debeljak, da se 2 % razdelita, in sicer: 1 % starostnemu podpornemu skladu, 1 % pa podpornemu skladu. Z 22 glasovi je bil sprejet predlog, »da se od vsake izplačane posmrtnine odtegne 2 %, ki se ju razdeli, in sicer: 1 % za starostni podporni sklad, 1 % za podporni sklad.«

Poslovna doba načelstva in nadzorstva je potekla, izvoliti moramo po §§ 22. in 26. naših pravil 5 članov načelstva, 3 namestnike in 3 člane nadzorstva. Pred volitvijo sporoči tov. Kocijančič, da je na zadnji seji odklonil zopetno izvolitev tov. Engelbert Gangl. Ta zadrudnik je bil prvi tajnik v l. 1898. in od ustanovitve do letos vedno član načelstva. Že na seji sem mu za njegovo veliko in plodonosno delo v US izrekel našo zahvalo. Tov. Gangl zasluži, da mu tudi z občnega zbora izrečemo naše priznanje in zahvalo za vse dobro, kar je prežela US od njega. — Naknadno nam je poslal slično pismeno izjavo sedanji podnačelnik prof. A. Sič. Delo tega člana v US je bilo samo za par let krajše, vedno pa dobro premišljeno, nepristransko in gospodarsko. V najbolj težkih časih je našla US v prof. Siču zanesljivega svetovalca. Prosimo Vas, cenjeni zborovalci, da mu izrečemo za ves trud in delo v naši zadrugi našo najlepšo zahvalo.

Volitev se je izvršila po vzkliku. Na predlog tov. D. Supančiča so bili izvoljeni v načelstvo: Ivan Kocijančič, Juraj Režek, Dimnik Ivan, Kopal Josip in Novak Jakob, vsi iz Ljubljane. Za namestnike: Debeljak Vojteh iz Škofje Loke, Josipina Mihelič in Vinko Gregorič iz Ljubljane. V nadzorstvo so prišli: Pristovšek Fran iz Ljubljane, Volavšek Anton iz Teharj in Sežun Andrej iz Ljubljane.

Predsednik se zahvali v svojem kakor tudi v imenu ostalih izvoljencev za izkazano zaupanje ter obljublja, da bo tudi nova uprava vršila poverjeno ji delo vestno v prospeh zadruga in v korist zadrudnikov.

Na občnem zboru navzoči zborovalci so predložili 4 predloge; 1. in 2. pismeno, 3. in